

EXISTEIX LA UNIÓ EUROPEA?

La pregunta pot semblar òbvia per un ciutadà de la Unió Europea que ha viscut les profundes transformacions i els avanços que lentament, i en un entorn de pau inimaginable fa menys de mig segle, s'han anat produint des del 9 de maig de 1950 amb la firma del tractat del carbó i de l'acer. Un acord econòmic establert en el si d'una Europa devastada, arruinada, dividida i desgarrada per la guerra, però que en la seva gènesis subjeia una clara voluntat política, com quedà evidenciat amb la rapidesa en la que es plantejà la creació d'un exèrcit Europeu, projecte fracassat per la negació al mateix de l'Assemblea Francesa.

Els grans avanços assolits pels ciutadans de la Unió - fet pel qual nombrosos països aspiran a entrar en la mateixa com a única via per sortir de la misèria i assolir quotes de progrés econòmic i social-, es deuen a que els Estats membres han cedit competències tan importants com l'emissió de moneda pròpia i la eliminació de les fronteres i aduanes. Disposar de l'euro com a moneda única i permetre la lliure circulació de persones i béns generen la percepció de formar part d'un òrgan supranacional, de ser ciutadà d'Europa. Això no obstant, no s'ha d'oblidar que els Parlaments de cada Estat són els depositaris de la "soberania nacional" i no el Parlament Europeu, i que la implicació dels mateixos en la presa de decisions de la Unió és més aviat escassa.

Però per molts ciutadans no europeus, la Unió Europea només és una agrupació d'Estats, ja que la seva resposta s'enquadra en el context dels grans problemes que diàriament sorgeixen arreu del món, i en ells el protagonisme de la Unió en la presa de decisions és nul. On ha estat Europa en el darrer conflicte que assotà durant 33 dies l'Orient Mitjà? Sense dubte el cap de la diplomàcia de la Unió, Xavier Solana, ha viatjat, entrevistat, efectuat propostes, però en el moment de la redacció de la resolució 1701 de la ONU ¿on estava Europa?, ¿era França la veu de la Unió, o defensava un cop més els seus interessos?, ¿o era el silenci del Regne Unit i el seu alineament amb els Estats Units la posició de la mateixa?

De poc serveixen els esforços de Solana si en el moment decisiu són els Estats, millor dit els governs, els que actuen a títol individual front a la comunitat internacional. El procés per posar fi a La guerra del Líban, - més aviat un alt al foc temporal evidenciat per les preocupants, però gens sorprenents, declaracions dels presidents El Assad i Mahmud Ahmadineyad- és un exponent més de la incapacitat europea d'actuar com un bloc, com la Unió d'Estats Europeus, que molts desitjem. Els interessos "nacionals", les posicions preconcebudes dels qui ostenten o administren el poder en cada Estat, els cicles electorals i la capacitat de lideratge del president de torn, condicionen de forma determinant la posició de la Unió front a les problemàtiques externes.

En un món hipercomunicat, interdependent, convuls i ple de frustracions que faciliten la demagògia i els fonamentalismes religiosos, els europeus hem de preguntar-nos si aquest ha de ser el nostre rol. Un rol que amb massa freqüència es limita a pagar la reconstrucció, socórrer als afectats o nutrir les forces d'interposició derivades de conflictes, que podrien evitar-se si el món comptés amb una Europa que establís els seus compromisos i pes com a Unió més enllà de les fronteres de cadascun dels Estats membres.

Molts dels Estats de la Unió Europea tenen un deute històric amb una gran part del món. Un deute arraigat en els processos colonials que potenciaren el seu desenvolupament. Un deute que ha de ser liquidat amb "caritat". El món es mereix i necessita que la vella Europa recuperi el seu dinamisme i compromís i actuï com a bloc. Per això, assolit un elevat estat del benestar i moneda única, que certifica la seva existència en el món, hauria de plantejar-se l'actuació cap a l'exterior amb força i compromís. La implicació dels parlaments de cada Estat en la Unió, potenciar la capacitat del Parlament Europeu, disposar d'un president europeu, tenir representació amb capacitat decisòria com a Unió en els fòrums internacionals: ONU, UNESCO... , la creació d'un exèrcit europeu, etc... deurien ser objectius a plantejar i assolir. Objectius utòpics? Potser, però de ben segur que també així es catalogaban els assoliments que es plantejaren els que posaren les bases del que avui en dia és la Unió Europea.

Antoni Garrell Guiu

19 d'agost de 2006.